

UCHWAŁA

Dnia 29 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Wygoda

protokolant: starszy sekretarz sądowy Renata Szczegot

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 29 czerwca 2021 r., wniosku z dnia 11 lutego 2021 r. wywiedzionego przez pełnomocnika oskarżyciela prywatnego M.K. – adw. D. K., o podjęcie uchwały w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego w B.– W. S. (powinno być sędziego Sądu Okręgowego w B. – uwaga Sądu Najwyższego), za czyn z art. 212 §1 k.k.; działając na podstawie art. 80 §1 oraz art. 110 §2a Ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U.2020.2072 t.j. ze zm.; dalej: Prawo o ustroju sądów powszechnych);

uchwalił:

nie uwzględnić ww. wniosku i nie zezwolić na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Okręgowego w B. W.S. za to, że: „w dniu 9 czerwca 2020 r. w B. pomówił M. K. o takie postępowanie i właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla wykonywanego przez nią zawodu architekta oraz dla prowadzonej przez nią działalności gospodarczej, rozgłaszając nieprawdziwy zarzut, jakoby nadużyła prawa do obrony w ten sposób, że w dniu 5 czerwca 2020 r. wypowiedziała stosunki obrończe dwu obrońcom w sprawie przed Sądem Rejonowym w B. pod sygn. III K (...), a w to miejsce ustanowiła kolejnego obrońcę, a także jakoby w ten sposób naruszyła zasady uczciwego procesu i rzetelności, zmierzając do zakłócenia

czynności sądowych poprzez pozorne realizowanie prawa do obrony”
tj. o czyn z art. 212 §1 k.k.

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 11 lutego 2021 r., pełnomocnik oskarżyciela prywatnego M. K. – adw. D. K., wystąpił o zezwolenie na pociągnięcie sędziego Sądu Rejonowego w B.– W. S. do odpowiedzialności karnej za to, że:

„w dniu 9 czerwca 2020 r. w B. pomówił M. K. o takie postępowanie i właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla wykonywanego przez nią zawodu architekta oraz dla prowadzonej przez nią działalności gospodarczej, rozgłaszając nieprawdziwy zarzut, jakoby nadużyła prawa do obrony w ten sposób, że w dniu 5 czerwca 2020 r. wypowiedziała stosunki obrończe dwu obrońcom w sprawie przed Sądem Rejonowym w B. pod sygn. III K (...), a w to miejsce ustanowiła kolejnego obrońcę, a także jakoby w ten sposób naruszyła zasady uczciwego procesu i rzetelności, zmierzając do zakłócenia czynności sądowych poprzez pozorne realizowanie prawa do obrony” tj. o czyn z art. 212 §1 k.k.

W oparciu o wniosek oraz materiały przedłożone przez pełnomocnika M. K. oraz materiały sprawy sygn. III K (...) Sądu Rejonowego w B., **Sąd Najwyższy uznał za uprawdopodobniony następujący stan faktyczny.**

W dniu 9 czerwca 2020 r. Sąd Rejonowy w B. w składzie jednoosobowym; sędzia Sadu Rejonowego W. S.; rozpoznawał na rozprawie sprawę sygn. III K (...) przeciwko M. K. (poprzednie nazwisko: K.; tom I akt III K [...]/16, k. 152) oskarżoną subsydiarnym aktem oskarżenia przez jej byłego męża M.B. o przestępstwo z art. 234 k.k. w zw. z art. 18 §1 k.k. (tom I akt III K [...]/16, k. 2-27).

Na rozprawie tej nie stawiała się oskarżona M. K., stawiał się natomiast obrońca oskarżonej z wyboru – adw. D. K., który zobowiązał się do złożenia pełnomocnictwa do obrony w terminie 3 dni roboczych oraz oświadczył, iż oskarżona wie o terminie rozprawy zaplanowanej na dzień 9 czerwca 2020 r., Ponadto, na rozprawie stawiał się oskarżyciel subsydiarny M.B. oraz pełnomocnik z wyboru oskarżyciela subsydiarnego adw. M. K., jako substytut adw. M. Z.

Sąd na ww. rozprawie postanowił, na podstawie art. 402 §2 k.p.k., mimo odroczenia, rozprawę prowadzić w dalszym ciągu, bowiem skład Sądu

nie uległ zmianie. Po tym odczytano pismo adw. P.F. z dnia 8 czerwca 2020 r. oraz pisma oskarżonej z dnia 5 czerwca 2020 r. o wypowiedzeniu pełnomocnictwa adw. A. K. i adw. P. F. Obecny na rozprawie obrońca oskarżonej adw. D. K. złożył wniosek o odroczenie rozprawy z dnia 9 czerwca 2020 r., motywowany tym, iż mimo złożenia wniosku nie trzymał on wglądu do akt sprawy z uwagi na odmowę ich udostępnienia przez sekretariat. Obecny na rozprawie pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego oświadczył, że w jego ocenie zachowanie oskarżonej: „stanowi taktykę procesową zmierzającą do przedłużenia postępowania” (tom V akt III K (...); k.849-851).

W dalszym toku rozprawy sąd rozpoznający ww. sprawę postanowił „nie uwzględnić wniosku obrońcy oskarżonej o odroczenie rozpraw w dniu dzisiejszym„ (tj. 9 czerwca 2020 r. – uwaga Sądu Najwyższego), albowiem w ocenie Sądu (Sądu Rejonowego w B.– uwaga Sądu Najwyższego) wypowiedzenie pełnomocnictwa dwóm obrońcom przez oskarżoną w dniu 5 czerwca 2020 r., a więc zaledwie cztery dni przed terminem rozprawy i ustanowienie w to miejsce nowego obrońcy, nie jest przejawem realizacji prawa do obrony, ale jej nadużyciem. Należy podkreślić, że zasady uczciwego procesowego i rzetelności obowiązują wszystkich jego uczestników, zaś czynność podjęta przez oskarżoną w ocenie Sądu jest przejawem pozornego realizowania prawa do obrony i zmierza do zakłócenia czynności sądowych por. postanowienie SN z dnia 17 stycznia 2017 r. sygn. akt V KK 235/2016, KZS 2017/4/8)” (k.9v-10, tom V akt III K [...]/16, 849-851).

Po nieuwzględnieniu wniosku obrońcy o odroczenie rozprawy adw. D. K. wniósł o wyłączenie sędziego W. S. od udziału w sprawie sygn. akt III K (...), bowiem w ocenie obrońcy oskarżonej M. K. zaistniały uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziego W. S., wynikające z użytych przez wymienionego w uzasadnieniu o oddaleniu wniosku o odroczenie rozprawy słów przypisujących oskarżonej nierzetelne prowadzenie postępowania (k.10). Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 1 lipca 2020 r. sygn. III K (...) sędzia W. S. pozostawił ww. wniosek o wyłączenie sędziego bez rozpoznania (tom V akt III K (...), k. 893-894).

Na podstawie pisma z dnia 14 czerwca 2021 r. Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w B. oraz postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 5 maja 2020 r. o powołaniu do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego (M.P.2020. (...)), ustalono, iż W. S. aktualnie jest sędzią Sądu Okręgowego w B. (k. 38-43).

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wniosek pełnomocnika oskarżyciela prywatnego o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego w B. W.S. za przestępstwo z art. 212 §1 k.k., uznać należy bezzasadny i to w stopniu oczywistym.

Zadaniem sądu dyscyplinarnego w postępowaniu o wyrażenie zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej jest zbadanie czy przedłożone przez wnioskodawcę dokumenty uprawniają do stwierdzenia w stopniu dostatecznym podejrzenia popełnienia przestępstwa przez sędziego. Przestępstwo to czyn zabroniony przez ustawę, czyli czyn bezprawny. Sąd Najwyższy przypomina, że: „W prawie karnym wskazano szereg sytuacji, w których określone zachowania, mimo wyczerpania znamion ustawowych czynu zabronionego pozbawione są cechy bezprawności, a tym samym nie mogą być uznane za przestępstwa. Tego typu normy - kontratypy - zawarte są w rozdziale III Kodeksu karnego (np. obrona konieczna) i w innych częściach Kodeksu karnego (np. uzasadniona krytyka – art. 213 k.k.). Bezprawność jako cecha normatywna czynu zabronionego musi być przy tym oceniana w kontekście całości systemu prawa. Stąd przyjmuje się, że w prawie karnym uwzględniać należy także kontratypy pozaustawowe” (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2016 r. sygn. SNO 49/16, LEX nr: 2194888).

Opisany we wniosku pełnomocnika oskarżyciela prywatnego „czyn” sędziego W. S. za bezprawny uznany być nie może. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, które to orzecznictwo Sąd Najwyższy rozpoznający niniejszy wniosek w pełni akceptuje: „Istotą wykonywania władzy sądowniczej jest wymierzanie sprawiedliwości. Sędziowie podczas wymierzania sprawiedliwości mają obowiązek dokonywania oceny poszczególnych zachowań stanowiących przedmiot rozpoznania. Oceny te, odnoszące się do konkretnych osób, mogą narażać na

negatywny odbiór w opinii publicznej lub na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności (...) Wypowiedzi tego rodzaju zawarte w uzasadnieniu orzeczenia lub wypowiedziane w trakcie przedstawiania ustnych motywów ogłoszonego wyroku nie stanowią jednak z reguły przestępstwa, pozbawione są cechy bezprawności, stanowią bowiem realizację obowiązków nałożonych na sędziów” (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2016 r. sygn. SNO 49/16, LEX nr: 2194888; podobnie: wyrok Sądu Najwyższego z 13 grudnia 1994 r. sygn. WR 207/94, LEX nr: 20738; wyrok Sądu Najwyższego z 23 maja 2002 r., sygn. V KKN 435/00, KZS 2003, nr 7-8, poz. 30). Także stanowisko doktryny w kwestii niedopuszczalności zakwalifikowania jako wyczerpujących znamiona przestępstwa zniesławienia wypowiedzi funkcjonariusza publicznego, zaistniałych w związku z realizacją jego obowiązków służbowych jest jednoznaczne „Nie stanowią przestępstwa zniesławienia oświadczenia i wypowiedzi wynikające z realizacji obowiązków lub uprawnień służbowych, jeżeli mieszczą się w granicach umocowań prawnych, np. w opiniach służbowych, skargach, pismach procesowych, krytyce naukowej lub artystycznej” (red. A. Grześkowiak, K. Wiak. Kodeks karny. Komentarz. 5 wydanie. Warszawa 2018. s. 1112, nb. 22; podobnie: J. Wojciechowski. Kodeks karny – komentarz i orzecznictwo. Warszawa 1998. s. 377-378, teza 5; M. Królikowski i R. Zawłocki. Kodeks karny – część szczególna – komentarz. Art. 117-221. Warszawa 2017. s. 908, nb. 76). Tylko w razie zaistnienia sytuacji, w których sędzia pod pretekstem realizacji swoich obowiązków lub korzystania z przysługujących mu uprawnień przekraczając te uprawnienia działa w zamiarze poniżenia danej osoby w opinii publicznej lub naraża ją na utratę zaufania potrzebnego dla danego zawodu lub działalności gospodarczej, można rozważać zakwalifikowanie jego wypowiedzi jako wyczerpującej znamiona przestępstwa z art. 212 k.k. Wypowiedź taka musi mieć charakter wypowiedzi o faktach, a nie mieć charakter opinii, oceny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 sierpnia 2016 r. sygn. IV KK 53/16, LEX nr: 2087823).

W niniejszej sprawie brak jest jakichkolwiek dowodów uprawdopodobniających zaistnienie po stronie sędziego W.S. zamiaru zniesławienia M.K. Wydane przezeń na rozprawie w dniu 9 czerwca 2020 r. w Sądzie Rejonowym w B. w sprawie sygn.

III K (...) postanowienie o nieuwzględnieniu wniosku obrońcy oskarżonej M.K. o odwołaniu rozprawy z powodu zmiany obrońcy, mieszcząc się w zakresie uprawnień sędziego, nie zawiera żadnych sformułowań, które mogłyby świadczyć o zamiarze zniesławienia oskarżonej. Ponadto Sąd Najwyższy przypomina, że „Strona postępowania, w tym jej obrońca nie może prowadzić działań zmierzających do obstrukcji toku prowadzonego postępowania” (R. Rynkun-Werner *Zmiana obrońcy z urzędu w toku procesu karnego - fikcja czy rzeczywistość* - *Palestra* 6/2017 s. 30) zatem takie jak opisane powyżej „obstrukcyjne działania” oskarżonej M. K. i jej obrońcy musiały się spotkać z krytyczną oceną sądu przed którym toczyło się postępowanie.

Sąd Najwyższy stwierdza również, iż zawarte w uzasadnieniu wymienionego postanowienia o odmowie odroczenia rozprawy stwierdzenia sądu mają charakter w pełni obiektywny, uzasadniony okolicznościami zaistniałymi na rozprawie w dniu 9 czerwca 2020 r., i do takiego ich sformułowania sędziego W. S. jako przewodniczący składu orzekającego w sprawie sygn. akt III KK (...) był w pełni uprawniony, a zatem zgodnie z poglądem doktryny i orzecznictwem Sądu Najwyższego i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, nie wypełniają znamion przestępstwa zniesławienia (por. L. Gardocki – *Krytyka jako okoliczność wyłączająca bezprawność zniesławienia*. Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 13 grudnia 1994 r. sygn. WR 207/94. *Państwo i Prawo*. 1996/1. s. 110-112; zob. również red. A. Grześkowiak. *Kodeks Karny...* s. 1109. nb. 13 i cyt. tam publikacje doktryny oraz orzecznictwo).

Z tych też powodów Sąd Najwyższy uchwalił jak w sentencji.